



Warszawa, 27-06-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

V.7016.76.2025.BK

Pan

Donald Tusk

Prezes Rady Ministrów

via ePUAP

Szanowny Panie Premierze,

podczas posiedzenia Komisji Ekspertów ds. Ochrony Zdrowia Psychicznego, jaka od kilku lat działa przy Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, została zwrócona uwaga na potrzebę koordynacji działań organów władzy publicznej w obszarze ochrony zdrowia psychicznego. Z jednej strony, wskazano na niezbędne współdziałanie licznych instytucji i organizacji na poziomie m.in. gminy oraz powiatu. Wątek ten był rozwinięty podczas seminarium „Koordynacja usług społecznych dla osób starszych na terenach wiejskich. Dobre praktyki. Bariery. Rekomendacje”, które dnia 12 czerwca br. odbyło się w siedzibie Rzecznika. Z drugiej jednak strony, w trakcie ww. spotkań do głosu dochodzi w sposób wyraźny konkluzja zwracająca uwagę na potrzebę stworzenia na poziomie instytucjonalnej władzy państwowej podmiotu, który koordynowałby nie tylko w doraźnie reformy psychiatrii, ale w sposób szeroki skupiałby w sobie wszelkie inicjatywy związane z potrzebą ochrony zdrowia psychicznego obywateli Polski.

W tym też kontekście należy zaznaczyć, że aktualnie toczą się dyskusje dotyczące szeroko pojętej kondycji psychicznej Polek i Polaków. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na:

- wystąpienia dotyczące koniecznego wyższego poziomu ochrony dzieci przed kryzysem psychicznym. W tym też kontekście pojawiają się propozycje zmian dotyczących możliwości korzystania przez dzieci z samodzielnego wsparcia ekspertów,
- dyskusję związaną z reformą psychiatrii środowiskowej i działaniem Centrów Zdrowia Psychicznego,
- debatę dotyczącą uchwalenia nowej ustawy o zawodzie psychologa, a także ustawowym uregulowaniem zawodu psychoterapeuty,
- kolejne propozycje dotyczące nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- uwagi odnoszące się do potrzeby zwiększenia dostępu do ekspertów i biegłych wspierających wymiar sprawiedliwości.

To tylko niektóre z obecnych aktualnie wątków odnoszących się to tematu szeroko pojętej sfery zdrowia psychicznego.

Analizując nawet pobieżnie zakres poruszanej tutaj tematyki, dostrzec można, że przywołane problemy znajdują się w obszarze zainteresowania już nie tylko Ministerstwa Zdrowia, ale także Ministerstwa: Edukacji Narodowej, Sprawiedliwości oraz Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Śledząc polską debatę społeczną, spostrzec można również, że omawiane tutaj wątki zaciekać mogą też urzędników Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zainteresowanych kondycją psychiczną studentek i studentów oraz Ministerstwo Obrony Narodowej, które w obecnych czasach szczególnie analizuje stan zdrowia (także psychicznego) żołnierzy.

Ukazana tutaj rzeczywistość powoduje, że nieadekwatnym do obecnych potrzeb staje się par. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480). Zgodnie z tym przepisem „Minister właściwy do spraw zdrowia kieruje realizacją Programu oraz koordynuje wykonanie zadań wynikających z realizacji Programu.” Z kolei zgodnie z par. 2 ww. rozporządzenia:

„1. Realizatorami Programu są:

- 1) minister właściwy do spraw zdrowia;
- 2) minister właściwy do spraw rodziny;
- 3) minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego;

- 4) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania;
- 5) minister właściwy do spraw wewnętrznych;
- 6) Minister Sprawiedliwości;
- 7) Minister Obrony Narodowej;
- 8) samorządy województw, powiatów i gmin;
- 9) Narodowy Fundusz Zdrowia."

Analiza dyskusji związanych z ochroną zdrowia psychicznego zwraca uwagę na potrzebę ustanowienia - jeśli to możliwe na poziomie Rady Ministrów - oddzielnego organu, który koordynowałby prace, inicjatywy oraz działania dotyczące poprawy poziomu funkcjonowania w Polsce systemu ochrony zdrowia psychicznego. Podejmowanie podobnych aktywności z poziomu jednego z ww. resortów jest dzisiaj nieefektywne. Problem szeroko pojętej psychiatrii i wsparcia Polek i Polaków w obszarze doświadczanego kryzysu psychicznego wymaga działania na poziomie centralnym, który w sposób szybki, dynamiczny i efektywny doprowadziłby do modyfikacji np. niewłaściwych praktyk.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264, ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości wprowadzenia zmian prawodawczych, w szczególności obejmujących par. 3 ww. rozporządzenia, a także o rozważenie powołania przez Pana Premiera przy Radzie Ministrów pełnomocnika, którego zadaniem będzie koordynacja ogólnokrajowych działań związanych z ochroną zdrowia psychicznego obywateli Polski.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/